

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, СПОРТ ТА ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ

Збірник наукових праць

Випуск 18 Том 2

Вінниця-2014

ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ КВАЛІФІКОВАНИХ ГРАВЦІВ В ХОКЕЇ НА ТРАВІ

Максим Перепелиця

Вінницький національний аграрний університет

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень. Тактична підготовка є провідне місце у тренувальному процесі висококваліфікованих спортсменів-іків. Коли технічна майстерність і фізична підготовленість гравців досягають індивідуальної межі, пошук резервів підвищення змагальних результатів зається в побудові ефективних тактичних взаємодій. Якісні та кількісні ники застосування в процесі ігрової діяльності таких дій свідчать про рівень іікації спортсменів [1, 4, 5]. Вивчення тактичної діяльності провідних команд з <го виду спорту дає інформацію про сучасні тенденції розвитку гри, дозволяє оналювати власні тактичні напрацювання тренерів-практиків. Аналіз науково-методичної літератури свідчить про те, що на сьогодні найбільш ко вивчені фізичні якості і фізична підготовка спортсменів ігрових командних

спорту, техніка гри і технічна підготовка гравців. Що стосується тактичної говки, то виходячи із її значущості в загальному процесі підготовки фікованих спортсменів ій присвячені як фундаментальні праці провідних вчених гін Б.Н., 1995; Шестаков М.М., 1997; Железняк Ю.Д., Портнов Ю.М. із співав.,

Федотова О.В., 2004, Платонов В.М., 2004), так і окремі дослідження, що валися певних аспектів тактичної підготовки (Єрмаков С.С., 1997; Дулібський 2001; Чирва Б.Г., 2006; Костюкевич В.М., 2010 та ін.).

Не" зважаючи на те, що хокей на траві має достатній історичний досвід, в звих дослідженнях, спрямованих на визначення закономірностей побудови /вального процесу з метою оитимізації тактичної підготовки гравців в командах і спортивної кваліфікації залишається достатньо аспектів, які залишилися поза >ю фахівців, а саме:

1. Недостатньо в загальному плані й з точки зору об'єктивності вивчені нності в рівні техніко-тактичної підготовленості гравців різної спортивної фікації у хокеї на траві.
 2. Техніка та технічна підготовка гравців розглядаються і удосконалюються без /вання зв'язку з індивідуальною тактикою виконання окремих прийомів.
 3. Відсутні обґрунтовані рекомендації, що враховують особливості побудови есу тактичної підготовки в залежності від кваліфікації команд.
 4. Недостатньо розроблена система тестів оцінки рівня тактичної підготовленості гів .
- Останнім часом все більше досліджень у галузі фізичної культури і спорту ховані на застосування у навчально-тренувальному процесі нових комп'ютерних шогій [3]. Так, на прикладі гандболу, тенісу, дзюдо та баскетболу [2, 6, 7] були)блені і впроваджені в тренувальний процес комп'ютерні програми для лювання процесу тактичної підготовки кваліфікованих та юних спортсменів. Для)ення такої програми в хокеї на траві необхідне вивчення сучасних особливостей ічної діяльності провідних команд світу та Європи.

Викладений стан питання є однією з причин наявності у практиці навчально-гвальної роботи проблеми оптимізації процесу тактичної підготовки гравців у і на траві з урахуванням їх кваліфікації як одного з найважливіших умов досягнення успіху команди в цілому — це зумовило актуальність нашої роботи і необхідність проведення спеціальних досліджень.

Мета дослідження - вивчити рівень тактичної підготовленості хокеїстів на траві різної кваліфікації та визначити його динаміку під впливом експериментальної методики упродовж підготовчого періоду річного тренувального циклу.

Результати дослідження та їх обговорення. Тактична підготовка є одною з основних складових підготовки спортсменів, чим вище рівень кваліфікації - тим більше уваги ій приділяється. В свою чергу саме рівень тактичної підготовленості визначає успішність виступів на відповідальних змаганнях команд високої кваліфікації.

Управління процесом спортивної підготовки вимагає контролю всіх його

складових. Тому розроблена нами мультимедійна програма містила в собі тестову частину.

На початку дослідження комп'ютерне тестування пройшли 57 гравців з хокею на траві, спортивна кваліфікація яких була: I розряд, кандидат в майстри спорту (КМС), майстри спорту України (МСУ), всі вони належали до різних тренувальних груп. Отримані результати представлені в табл. 1.

Таблиця

Таблиця 1
Рівень тактичної підготовленості хокеїстів на траві за результатами комп'ютерного тестування

Група	п	Вік	Спортивні кваліфікація	Кількість вірно вирішених завдань
Спеціалізованої базової підготовки	17	15-16	I	49,2%
Підготовки до вищих досягнень	15	17-18	I-КМС	52,9%
Максимальної реалізації індивідуальних можливостей	13	19-22	КМС - МС	58,9%
Максимальної реалізації індивідуальних можливостей	12	Старше 22 років	МС	71,3%

Як видно з табл. 1 кількість вірно вирішених завдань знаходиться у прямій залежності від віку та спортивної кваліфікації гравців: найвищі результати тестування були отримані у спортсменів майстрів спорту (71,3%), а найнижчі у спортсменів 15-16 років, які виконали I спортивний розряд (49,2%). Отже, можна передбачати, що важливим чинником формування тактичної майстерності спортивний стаж.

Так як всі залучені до тестування спортсмени вже мали спеціалізацію за ігровим амплуа, ми проаналізували отримані результати за цим критерієм (табл. 2

Таблиця 2

Показники тактичної підготовленості хокеїстів на траві різного амплуа за результатами комп'ютерного тестування, %

Група	Ігрове амплуа			центральні. півзахисн
	нападники	захисники	півзахисники	
Спеціалізованої базової підготовки	48,3	48,0	50	55
Підготовки до вищих досягнень	55	48,7	55	54
Максимальної реалізації індивідуальних можливостей (19-22 роки)	54	58,3	75	75

Максимальної реалізації індивідуальних можливостей (старші за 22 роки)	67,5	62	80,5	80,0
--	------	----	------	------

Аналіз даних табл. 2 дозволяє констатувати, що в кожній віковій категорії, найбільше правильних відповідей дають півзахисники та центральні півзахисники, відповідно нижчі результати зафіксовані у нападників і захисників. Зазначимо, що й за кількісними даними результати цих груп наближені одні до одних.

Враховуючи те, що найбільше тактичних завдань, які вирішують загальний результат спортивного поєдинку, розв'язуються як раз в цих ігрових зонах, то й на перший план висувається посилення тактичної підготовки захисників і нападників.

Констатувальний етап експерименту показав, що рівень тактичного мислення висококваліфікованих гравців старших за 22 роки, знаходиться на досить високому рівні, особливо півзахисників і центральних півзахисників - адже кількість розв'язання тактичних завдань був вищим за 80% (див. табл. 1). Однак найближчий резерв (гравці віком до 22 років) значно поступався їм за тактичною підготовленістю.

Програмою експерименту було передбачено проведення порівняльного експерименту. Для цього було виокремлено дві групи гравців віком до 22 років, розподіл відбувся за приналежністю до спортивних клубів. Експериментальну групу склали гравці команди «Олімпія-Колос-Секвоя» (Вінниця), контрольну - «Юлімпік-ШВСМ» (Вінниця).

Наша програма була спрямована на оптимізацію тактичної підготовки хокеїстів на траві різного амплуа. Тому протягом досліджуваного періоду в план тренувальних занять експериментальної групи були внесені корективи щодо застосування тренувальних засобів тактичної спрямованості з акцентом на виконання техніко-тактичних дій в певних зонах ігрового поля, які були об'єднані у модельні тренувальні завдання. У процесі тренувальних занять під час групової організації виконання модельних завдань, увага приділялася розвитку ігрового мислення гравців різних амплуа, особливо нападників і захисників.

Таблиця 3

Динаміка показників тактичної підготовленості кваліфікованих гравців хокеї на траві протягом підготовчого періоду річного тренувального циклу

	Етапи	Показники ефективності розв'язання тактичних завдань, %				
		О	Ж	^	2	'1 §
Тренування	підвищення	33	67	3	5	33
		12	33	33	33	33
						5 а

		Загаї кома	напад	захис	півзахі	це нт р пів зах
Контрольна група	<i>n</i>	14	3	4	4	3
	На початку	56,1	54,5	51,3	65,6	65,6
	Наприкінці	58,9	56,7	54,5	66,3	67,0
	Різниця	2,8	2,2	3,2	0,7	1,4
Експериментальна група	<i>n</i>	14	4	4	3	3
	На початку	55,7	53,0	49,5	68,0	65,0
	Наприкінці	71,4	69,4	65,5	76,2	72,0
	Різниця	15,7	16,4	16	8,2	7

69

Під час двобічної гри особлива увага приділялася виконанню тактичних взаємодій у фазі володіння м'ячем, за необхідності виправлення тактичних помилок гра зупинялася для їх аналізу.

Додатково перед початком тренувального заняття раз в тиждень, кожен

завдання під наглядом тренера. Складні моменти обговорювалися спільно.

Контрольна група готувалася до змагань за традиційною програмою без введення додаткових чинників.

Сформовані групи за результатами початкового тестування майже не відрізнялися як за загальнокомандними, так і за показниками гравців різного амплау.

Зміни, які відбулися за час педагогічного експерименту наведені у табл. 3.

Позитивні зрушення у тестуванні технічної підготовленості за час педагогічного експерименту відбулися і в контрольній, і в експериментальній групі. Можемо вважати, що така динаміка є природною за показниками всіх видів підготовки на підготовчому періоді річного тренувального циклу. Однак, більш суттєво покращилися результати експериментальної групи, які за вихідними даними стали наближеними до 70%, так, загальнокомандні показники становили 71,4%, у півзахисників вони покращилися на 8,2% і стали 76,2%, у центральних півзахисників - 72%, дещо менші були кінцеві результати нападників - 69,4%), у захисників результати були збільшені з 53% до 69,4% (рис. 1).

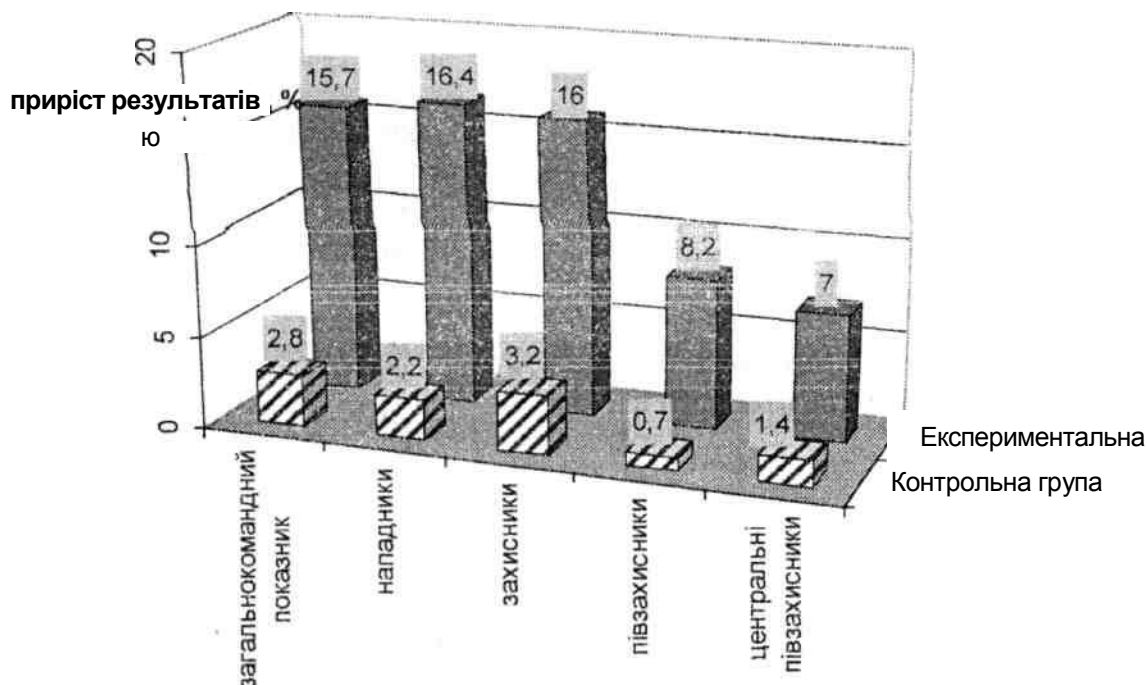

Рис. 1. Приріст у показниках вирішення комп'ютерних тактичних зав, кваліфікованими гравцями* в хокеї на траві

Таким чином, можемо стверджувати, що застосування в тренувальній процесі комплексної програми з підвищення рівня тактичної підготовки

дозволило гравцям наблизитися до показників досвідчених висококваліфікованих хокеїстів, що може позитивно відбитися на ефективності змагальної діяльності.

Отже, для підвищення рівня тактичної підготовленості кваліфікованих спортсменів в хокеї на траві варто використовувати інноваційні методи навчання - мультимедійні комп'ютерні програми, які мають ряд переваг перед традиційними способами формування тактичного мислення, таких, як заняття лекційного і семінарського типу, опрацювання спеціальної літератури, бесіди, перегляд КІНО матеріалів тощо. Основними аргументами на користь комп'ютерних технологій навчання є: індивідуалізація, наочність, інтерактивність, можливість використання комбінованих форм передачі інформації та реалізація самостійного навчання, що в кінцевому підсумку відбивається на швидкості й якості засвоєння матеріалу.

Розроблений алгоритм формування тактичних навичок та навчання тактичним взаємодіям дозволяє подавати навчальний матеріал за рівнями складності з поетапним ускладненням просторових, часових і просторово-часових умов діяльності; покроковий контроль і корекція покращують процес засвоєння навчально-тренувального матеріалу.

Наша методика реалізації програмованої тактичної підготовки команд в хокеї на траві включала в себе наступні складові:

- метод моделювання просторових умов виконання ігрових дій і часу розв'язання ігрових ситуацій ;
- алгоритм навчання тактичним взаємодіям в нападі та захисті;
- методику оцінки тактичних взаємодій у нападі та захисті;
- модельні тренувальні завдання, що спрямовані на підвищення тактичної майстерності, які містять вправи з різним рівнем складності рішення ігрових тактичних завдань;
- програму планування тактичних тренувальних занять.

Висновки. Апробація запропонованої нами мультимедійної навчальної програми в різних групах спортсменів у хокеї на траві показала її доступність для досліджуваного контингенту і високу ефективність. Результати порівняльного педагогічного експерименту показали, що правильність виконання комп'ютерних тактичних завдань випробуваними експериментальної групи покращилася на 15,7% в загальнокомандному аспекті і зростає з 55,7% правильних рішень до 71,4%. Також відбулися позитивні зміни гравців різних амплуа: у нападників на 16,4%, у захисників на 16%, у півзахисників на 8,2%, центральних півзахисників на 7%.

У випробовуваних контрольної групи загальнокомандні показники правильності розв'язання тактичних завдань поліпшилися на 2,8%, приріст показників у гравців різних амплуа складав 0,7-3,2%.

Розроблена на основі аналізу науково-методичної літератури, думок фахівців, показників спортивної діяльності хокеїстів різної кваліфікації модель тактичної підготовки повинна, на наш погляд, включати в себе такі блоки: блок навчального матеріалу з усіх розділів тактики (тактика нападу і захисту, тактика польового гравця і воротаря), блок з методичними підходами навчання тактиці,

контрольний блок для оцінювання ступеня засвоєння тактичних знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верхошанский Ю. В. Программирование тренировочного процесса высококвалифицированных хоккеистов в соревновательном периоде / Ю. В.Верхошанский, В. В.Лазарев, В. В.Тихонов [и др.] // Научно-спортивный вестник.-1990.-№2.-С. 11-19.
2. Дмитров А. А. Программирование тактической подготовки катанков теннисистов в условиях специализированной спортивной школы : автореф. дис. на соискание научной степени канд. иед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры» / А. А. Дмитров. — ВНИИФК. — М., 2004. — 24 с.
3. Ермаков С. С. Компьютерные программы в спортивных играх / С. С. Ермаков. -
4. Костюкевич В. М. Моделирование тренировочного процесса в хоккее на траве [монография] / В. М. Костюкевич. — Вінниця : ООО «Планер», 2011. - 736 с.
5. Федотова Е. В. Основы тактики игры и тактической подготовки в хоккее на траве / Е. В. Федотова. - М. : Спортивная книга, 2004. —10% с.
6. Шахов А. А. Тактическая подготовка начинающих дзюдоистов с применением компьютерных технологий : автореф. дис. на соискание научной степени канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры» А. А. Шахов. - М., 2006 - 22 с.
7. Шестаков М. М. Методологические основы индивидуализации подготовки в командных спортивных играх / М. М. Шестаков // Теория и практика физической культуры. - 1999. - №3. - С. 12-15.

АНОТАЦІЇ

ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ ГРАВЦІВ В ХОКЕЇ НА ТРАВІ

Максим Перепелиця *Вінницький національний аграрний університет* Стаття присвячена актуальній проблемі вдосконалення тактичної підготовки команд з хокею на траві і спрямована на пошук нових засобів, методів, умов ведення навчально-тренувальної діяльності. Впровадження в тренувальний процес хокеїстів на траві розробленої експериментальної методики дозволило оптимізувати тактичну підготовку, що відбилося на показниках тестування наприкінці дослідження.

Ключові слова: тактична підготовка, хокей на траві, комп'ютерна програма, ігрові ампула, кваліфіковані хокеїсти

ДИНАМИКА ПОКАЗАТЕЛЕЙ ТАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ ИГРОКОВ В ХОККЕИ НА ТРАВЕ

Максим Перепелица *Винницкий национальный аграрный университет* Статья посвящена актуальной проблеме совершенствования тактической подготовки команд по хоккею на траве и направлена на поиск новых средств, методов, условий ведения учебно-тренировочной деятельности. Внедрение в тренировочный процесс хоккеистов на траве разработанной экспериментальной методики позволило оптимизировать тактическую подготовку, что отразилось на показателях тестирования конце исследования.

Ключевые слова: тактическая подготовка, хоккей на траве, компьютерная программа, игровые ампула, квалифицированные хоккеисты

